На основу члана 68. став 1. и члана 109. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, бр. 113/2017, 91/2019, 153/2020, 92/2023, 94/2024 и 19/2025), члана 18. став 1. тачка 3) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС, 44/2018 и 19/2025), гувернер Народне банке Србије доноси

ЛИСТУ ИНДИКАТОРА
ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ ЛИЦА И ТРАНСАКЦИЈА ЗА КОЈЕ ПОСТОЈЕ ОСНОВИ СУМЊЕ ДА СЕ РАДИ О ФИНАНСИРАЊУ ШИРЕЊА ОРУЖЈА ЗА МАСОВНО УНИШТЕЊЕ ЗА ОБВЕЗНИКЕ ИЗ НАДЛЕЖНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

1. Овом листом индикатора утврђују се индикатори за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о финансирању ширења оружја за масовно уништење код обвезника примене Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Закон) над којима Народна банка Србије врши надзор, а које су ти обвезници дужни да унесу у своје листе индикатора у складу са чланом 69. став 1. Закона.

Обвезником над којим Народна банка Србије врши надзор (у даљем тексту: обвезник) сматрају се банка, давалац финансијског лизинга, друштво за осигурање које поседује дозволу за обављање животних осигурања, друштво за посредовање у осигурању када обавља послове посредовања у животним осигурањима, друштво за заступање у осигурању и заступник у осигурању који имају дозволу за обављање послова осигурања живота – осим друштава за заступање и заступника у осигурању за чији рад одговара друштво за осигурање у складу са законом (у даљем тексту: обвезник из области животног осигурања**)**, друштво за управљање добровољним пензијским фондовима, институција електронског новца, платна институција, јавни поштански оператор са седиштем у Републици Србији, основан у складу са законом којим се уређују поштанске услуге, који пружа платне услуге у складу са законом којим се уређује пружање платних услуга, пружалац услуга повезаних с дигиталном имовином у делу пословања који се односи на виртуелне валуте (у даљем тексту: пружалац услуга повезаних с виртуелним валутама), овлашћени мењач и привредни субјект који мењачке послове обавља на основу посебног закона којим се уређује његова делатност.

Општи део ове листе индикатора примењују сви обвезници, док посебни део ове листе индикатора примењују они обвезници на које се тај део односи, имајући у виду специфичности њиховог пословања које се огледају у специфичностима странке којој пружају услуге, начина успостављања и одвијања пословног односа, услуга и производа које нуде странци, као и географским подручјима, а које се односе само на те обвезнике.

ОПШТИ ДЕО

2. При утврђивању да ли постоји основ сумње да се ради о финансирању ширења оружја за масовно уништење (у даљем тексту: ОМУ) обвезник је дужан да примењује најмање следеће индикаторе:

1) подаци о странци, физичким и/или правним лицима повезаним са странком или њиховој адреси су слични подацима о лицу које се налази на листи означених лица Савета безбедности Уједињених нација и других међународних организација у којима је Република Србија члан;

2) странка даје нејасне/непотпуне информације неопходне у примени прописаних радњи и мера познавања и праћења странке и одбија да пружи додатне информације обвезнику када он то тражи, нарочито информације неопходне за утврђивање крајњег корисника робе или услуге;

3) странка – физичко лице је повезано са државом која се може довести у везу са производњом и ширењем ОМУ (нпр. поседује двојно држављанство), и/или се бави пословима који су у вези са сложеном опремом за шта нема стручни основ (стручно искуство);

4) предузетник или мали привредни субјект, друштво за заступање или посредовање учествује у пословним активностима које нису у складу са њиховим делатностима;

5) у трансакцији учествује физичко или правно лице из стране државе која се може довести у везу са производњом и ширењем ОМУ;

6) у трансакцији учествује физичко или правно лице из стране државе за коју постоје јавно доступне информације да учествује у преусмеравању (енг. *diversion*) артикала, материјала, опреме, робе и технологије повезане са уведеним трговинским санкцијама.

ПОСЕБНИ ДЕО

3. Поред индикатора из тачке 2. ове листе индикатора **банка** је дужна да примењује и следеће индикаторе:

1) активности странке нису у складу са њеним пословним профилом, а нарочито ако су те активности у вези са робом или услугама који се могу довести у везу са ОМУ, као и ако се на основу добијених информација посумња да активности крајњег корисника те робе или услуге не одговарају његовом пословном профилу;

2) странка се бави снабдевањем, испоруком и/или купопродајом робе двоструке намене у смислу закона којим се уређују извоз и увоз робе двоструке намене (у даљем тексту: роба двоструке намене), која се може искористити за производњу и ширење ОМУ, а нарочито ако се порекло те робе може довести у везу са страним државама које се могу повезати са производњом и ширењем ОМУ;

3) странка се бави пословима који су у вези са војном индустријом или истраживањем у тој области и повезана је у свом раду са страним државама које се могу довести у везу са производњом, ширењем и/или финансирањем ширења ОМУ;

4) странка, пре успостављања пословног односа, или док је то успостављање у току, захтева или се распитује за сложеније финансијске инструменте плаћања, као што су акредитиви (са одложеним плаћањем, преносиви итд.), а то није у складу са сврхом пословног односа и/или претпостављеном делатношћу странке;

5) странка користи сложене облике плаћања и прикривања тока новца – користе се сложени инструменти плаћања, као што су акредитиви где су у шему испорука и плаћања укључене фиктивне компаније обично регистроване на оф-шор дестинацијама које имају

улогу посредника;

6) трансакције у вези са плаћањем/наплатом робе двоструке намене ако се сумња у легалност послова који су у вези са том робом;

7) трансакције које се извршавају према примаоцима плаћања из страних држава у којима се не може производити, извозити или увозити роба за коју се претпоставља да може бити двоструке намене или за производњу или ширење ОМУ;

8) из документације која се доставља као основ за извршење трансакције се може утврдити да је као коначно одредиште испоруке неке робе наведена адреса правног лица које се бави пословима шпедиције;

9) из документације која се доставља као основ за извршење трансакције се може утврдити да поруџбеницу за робу издаје правно или физичко лице које не потиче из стране државе наведеног крајњег корисника те робе;

10) трансакција се иницира за испоруку робе која не одговара нивоу технолошког развоја стране државе у коју се испоручује (нпр. опрема за производњу полупроводника се испоручује у државу која нема развијену електронску индустрију);

11) заобилазни путеви финансијске трансакције које се из непознатих разлога извршавају путем више посредника у преносу новчаних средстава или су у пренос новчаних средстава укључена правна или физичка лица која нису директни учесници у послу, као и случајеви када се испорука робе врши заобилазним путевима (ако су подаци о томе доступни) у које је укључено више дестинација без видљиве комерцијалне или пословне сврхе;

12) у трансакцији учествују физичка или правна лица (нарочито привредна друштва која се баве трговином) која се налазе у страним државама које немају строге прописе у области контроле извоза и/или немају адекватну контролу примене тих прописа;

13) трансакција се извршава за испоруку робе која не одговара уобичајеним географским обрасцима трговине стране државе (страна држава обично не извози/увози одређену врсту робе);

14) у трансакцији учествују финансијске институције за које је познато да имају недостатке у својим системима контроле у области спречавања финансирања ширења ОМУ и/или које имају седиште у страној држави која нема строге прописе у области контроле извоза или нема адекватну контролу примене тих прописа;

15) на основу документације прибављене у вези са иницираном трансакцијом може се утврдити да је фактурисана вредност робе очигледно умањена у поређењу са трошковима испоруке;

16) информације садржане у приложеним трговинским документима не подударају се са подацима о платиоцу и/или примаоцу плаћања, нпр. име и презиме физичког лица, назив правног лица, адреса платиоца или примаоца плаћања итд.;

17) електронски трансфери се обављају на начин који није уобичајен или нема јасну сврху;

18) давање инструкција за електронски трансфер од стране платиоца, или ка примаоцу плаћања који нису наведени на оригиналном акредитиву или у другој документацији којом се документује то плаћање;

19) на основу достављене документације у вези са трансакцијом може се закључити

да је извршена размена индустријске робе за готовину или племените метале (нпр. злато);

20) за странку или њеног пословног партнера се сумња да пружа услуге извршења новчане дознаке иако нема дозволу за рад издату од стране надлежног органа за пружање тих услуга;

21) трансакције између правних лица које према облику плаћања одговарају обрачунским плаћањима (кроз пословне књиге) којима се унапред заобилази потреба за међународним финансијским трансакцијама;

22) постоји основана претпоставка да је документација достављена као основ за извршење трансакције лажна или фалсификована (нпр. у вези са испоруком, царином или плаћањем);

23) странка користи лични рачун за плаћање по основу куповине индустријске робе;

24) у трансакцији учествују могуће фиктивне компаније (компаније које не обављају пословне активности и немају висок степен капитализације);

25) у трансакцији учествују правна лица чија делатност указује на висок ризик у складу са смерницама за примену одредаба Закона за обвезнике из надлежности Народне банке Србије и која су међусобно повезана власничком или управљачком структуром, тј. исти су власници или заступници;

26) странка и лица која учествују у трансакцији су међусобно повезани (нпр. деле заједничку адресу боравишта или пребивалишта физичког лица, односно седишта правног лица, IP адресу или број телефона, или су им активности координисане).

4. Поред индикатора из тачке 2. ове листе индикатора **давалац финансијског лизинга** је дужан да примењује и следеће индикаторе:

1) активности странке нису у складу са њеним пословним профилом, а нарочито ако су те активности у вези са робом или услугама које се могу довести у везу са ОМУ, као и уколико се на основу добијених информација посумња да активности крајњег корисника те робе или услуге не одговарају његовом пословном профилу;

2) странка се бави снабдевањем, испоруком и/или купопродајом робе двоструке намене која се може искористити за производњу и ширење ОМУ, а нарочито ако се порекло те робе може довести у везу са страним државама које се могу довести у везу са производњом и ширењем ОМУ;

3) странка се бави пословима који су у вези са војном индустријом или истраживањем у тој области и повезана је у свом раду са страним државама које се могу довести у везу са производњом, ширењем и/или финансирањем ширења ОМУ;

4) странка – прималац лизинга предаје захтев за финансирање предмета лизинга чија је фактурисана вредност очигледно умањена у поређењу са трошковима испоруке;

5) странка – прималац лизинга предаје захтев за финансирање предмета лизинга за који постоји основана претпоставка да је достављена документација лажна или фалсификована;

6) странка – прималац лизинга у захтеву за финансирање предмета лизинга даваоцу лизинга доставља понуду у којој се тај предмет може довести у везу са производњом и ширењем ОМУ;

7) странка – прималац лизинга изабрала је испоручиоца предмета лизинга из стране

државе која се може довести у везу са производњом, ширењем и/или финансирањем ширења ОМУ, стране државе која нема строге прописе у области контроле извоза и/или нема адекватну контролу примене тих прописа;

8) за примаоца или испоручиоца предмета лизинга се може претпоставити да је у питању фиктивна компанија (компаније које не обављају пословне активности и немају висок степен капитализације);

9) прималац и испоручилац предмета лизинга су правна лица која су међусобно повезана власничком или управљачком структуром, тј. исти су власници или заступници;

10) прималац и испоручилац предмета лизинга су међусобно повезани (нпр. деле заједничку адресу боравишта или пребивалишта физичког лица, односно седишта правног лица, IP адресу или број телефона, или су им активности координисане).

5. Поред индикатора из тачке 2. ове листе индикатора **обвезник из области животног осигурања** је дужан да примењује и следеће индикаторе:

1) активности странке нису у складу са њеним пословним профилом, а нарочито ако су те активности у вези са робом или услугама који се могу довести у везу са ОМУ, као и уколико се на основу добијених информација посумња да активности крајњег корисника те робе или услуге не одговарају његовом пословном профилу;

2) странка се бави снабдевањем, испоруком и/или купопродајом робе двоструке намене која се може искористити за производњу и ширење ОМУ, а нарочито уколико се порекло те робе може довести у везу са страним државама које се могу повезати са производњом и ширењем ОМУ;

3) странка се бави пословима који су у вези са војном индустријом или истраживањем у тој области и повезана је у свом раду са страним државама које се могу довести у везу са производњом, ширењем и/или финансирањем ширења ОМУ;

4) за уговарача осигурања се може претпоставити да је у питању фиктивна компанија (компанија које не обавља пословне активности и нема висок степен капитализације);

5) уговарач осигурања, осигураник и/или корисник полисе се у средствима јавног информисања доводи у везу са производњом и ширењем ОМУ;

6) уговарач осигурања, осигураник и/или корисник полисе су међусобно повезани (нпр. деле заједничку адресу боравишта или пребивалишта физичког лица, односно седишта правног лица, IP адресу или број телефона, или су им активности координисане).

6. Поред индикатора из тачке 2. ове листе индикатора **друштво за управљање добровољним пензијским фондом** дужно је да примењује и следеће индикаторе:

1) активности странке нису у складу са њеним пословним профилом, а нарочито ако су те активности у вези са робом или услугама које се могу довести у везу са ОМУ, као и уколико се на основу добијених информација посумња да активности крајњег корисника те робе или услуге не одговарају његовом пословном профилу;

2) странка се бави снабдевањем, испоруком и/или купопродајом робе двоструке намене која се може искористити за производњу и ширење ОМУ, а нарочито уколико се порекло те робе може довести у везу са страним државама које се могу повезати са производњом и ширењем ОМУ;

3) странка се бави пословима који су у вези са војном индустријом или истраживањем у тој области и повезана је у свом раду са страним државама које се могу довести у везу са производњом, ширењем и/или финансирањем ширења ОМУ;

4) уплате доприноса врше привредни субјекти који су могуће фиктивне компаније (компаније које не обављају пословне активности и немају висок степен капитализације);

5) странка која је члан фонда – домаће или страно физичко лице – уплаћује доприносе у фонд, у своје име или у име других чланова фонда, трансферима новца из финансијских институција за које је познато да имају недостатке у својим системима контроле у области спречавања финансирања ширења ОМУ и/или које имају седиште у страној држави која нема строге прописе у области контроле извоза или нема адекватну контролу примене тих прописа;

6) улагања доприноса у корист чланова фонда који су међусобно повезани (нпр. деле заједничку адресу боравишта или пребивалишта физичког лица, односно седишта правног лица, IP адресу или број телефона, или су им активности координисане);

7. Поред индикатора из тачке 2. ове листе индикатора **платне институције, институције електронског новца и јавни поштански оператор** дужни су да примењују и следеће индикаторе:

1) активности странке нису у складу са њеним пословним профилом, а нарочито ако су те активности у вези са робом или услугама које се могу довести у везу са ОМУ, као и уколико се на основу добијених информација посумња да активности крајњег корисника те робе или услуге не одговарају његовом пословном профилу;

2) странка се бави снабдевањем, испоруком и/или купопродајом робе двоструке намене која се може искористити за производњу и ширење ОМУ, а нарочито уколико се порекло те робе може довести у везу са страним државама које се могу повезати са производњом, ширењем и/или финансирањем ширења ОМУ;

3) странка се бави пословима који су у вези са војном индустријом или истраживањем у тој области и повезана је у свом раду са страним државама које се могу довести у везу са производњом, ширењем и/или финансирањем ширења ОМУ;

4) трансакције које се извршавају према примаоцима плаћања из страних држава у којима се не може производити, извозити или увозити роба за коју се претпоставља да може бити двоструке намене или за производњу или ширење ОМУ;

5) у трансакцији учествују физичка или правна лица (нарочито привредна друштва која се баве трговином) која се налазе у страним државама које немају строге прописе у области контроле извоза и/или које немају адекватну контролу примене тих прописа;

6) у трансакцији учествују финансијске институције за које је познато да имају недостатке у својим системима контроле у области спречавања прања новца и финансирања тероризма и/или које имају седиште у страној држави која нема строге прописе у области контроле извоза или која нема адекватну контролу примене тих прописа;

7) електронски трансфери се обављају на начин који није уобичајен или нема јасну сврху;

8) давање инструкција за електронски трансфер од стране платиоца, или ка примаоцу плаћања који нису наведени на документацији којом се документује то плаћање;

9) за странку или њеног пословног партнера се сумња да пружа услуге извршења новчане дознаке иако нема дозволу за рад издату од стране надлежног органа за пружање тих услуга;

10) у трансакцији учествују могуће фиктивне компаније (компаније које не обављају пословне активности и немају висок степен капитализације);

11) странка и лица која учествују у трансакцији су међусобно повезани (нпр. деле заједничку адресу боравишта или пребивалишта физичког лица, односно седишта правног лица, IP адресу или број телефона, или су им активности координисане);

12) странка је повезана са универзитетом или истраживачком институцијом укљученом у трговину робом двоструке намене или робом која подлеже контроли извоза;

13) странка је лице или ентитет са пребивалиштем у земљи за коју постоји забринутост са становишта производње и ширења ОМУ (нпр. ДНРК или ИР Иран);

14) документи који прате извршење трансакције су лажни или фалсификовани.

8. Поред индикатора из тачке 2. ове листе индикатора **пружаоци услуга повезаних с виртуелним валутама** дужни су да примењује и следеће индикаторе:

1) брзо премештање виртуелних валута између различитих пружалаца услуга повезаних с виртуелним валутама, у различитим јурисдикцијама, у кратком периоду, без јасног разлога, нарочито ако се те јурисдикције могу довести у везу са ОМУ или су на листи санкција УН, ЕУ или других релевантних тела;

2) коришћење виртуелних валута које карактерише анонимност (нпр. *monero* и *dash*) или услуге тзв. *mixers and tumblers* које могу допринети прикривању детаља о трансакцији, у комбинацији са другим индикаторима као што су везе са означеним лицима или државама које се могу довести у везу са ОМУ;

3) слање виртуелних валута у неколико одабраних новчаника на нерегулисаним организованим платформама за трговину дигиталном имовином;

4) трансакције с дигиталном имовином које укључују странке, ентитете или адресе које се доводе у везу са развојем, производњом или набавком материјала, технологија или опреме који могу бити употребљени за ширење ОМУ;

5) пренос виртуелних валута на или са адреса за које постоји сумња да су повезане са нелегалним активностима на тзв. *darkweb*-у;

6) пренос виртуелних валута на или са адреса за које постоје подаци да су укључене у трговину робом двоструке намене;

7) покушај да се избегне регулаторно извештавање или праћење поделом великих трансакција с виртуелним валутама на мање износе који су испод прописаних износа за извештавање, при чему постоје индиције да се та средства користе за финансирање активности повезаних са набавком опреме, материјала или технологија који могу бити употребљени за ширење ОМУ;

8) пренос виртуелних валута на организовану платформу за трговину дигиталном имовином праћен конверзијом виртуелних валута у *fiat*, затим повлачење средстава са те платформе у релативно кратком периоду из јурисдикција или са адреса за које постоји сумња на повезаност са ОМУ.

9. Поред индикатора из тачке 2. ове листе индикатора **овлашћени мењач и привредни**

субјект који мењачке послове обавља на основу посебног закона којим се уређује његова делатност дужан је да примењује и следеће индикаторе:

1) више пута се јавља иста странка – физичко лице у оквиру транзитних/бесцаринских зона/граничних подручја, а за исто нема сврсисходан разлог (нпр. радно ангажовање у наведеним зонама).

10. Обвезници су дужни унутрашњим актима да утврде обавезу примене индикатора из ове листе индикатора, и то:

– банке из тач. 2. и 3. ове листе индикатора;

– давалац финансијског лизинга из тач. 2. и 4. ове листе индикатора;

– обвезник из области животног осигурања из тач 2. и 5. ове листе индикатора;

– друштва за управљање добровољним пензијским фондом из тач. 2. и 6. ове листе индикатора;

– платне институције, институције електронског новца и јавни поштански оператор из тач. 2. и 7. ове листе индикатора;

– пружаоци услуга повезаних с виртуелним валутама из тач. 2. и 8. ове листе индикатора;

– овлашћени мењачи и привредни субјект који мењачке послове обавља на основу посебног закона којим се уређује његова делатност из тач. 2. и 9. ове листе индикатора,

као и да тим унутрашњим актима дефинишу начин примене закона којим се уређује ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништења.

11. Обвезници су дужни да примењују ову листу индикатора почев од 13. маја 2025. године.

12. Ова листа индикатора објављује се на интернет презентацији Народне банке Србије и доставља се Управи за спречавање прања новца, ради објављивања на њеној интернет презентацији.

Г. бр. 6039
12. маја 2025. године
Б е о г р а д

Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић, с.р.